

De másfelől érzem a kötelességet nyíltan megmondani, hogy egy kis erőfeszítés soha se lehetne olyan gyümölcsöző, mint éppen most. Mert ránk nézve az első főtörekvés az, hogy *egyáltalában megéljünk*.

Az aztán csak a mellékkérdés, hogy *jól megéljünk*.

Mikszáth Kálmán

68

Iratok a „Délvidéki Földművelők Gazdasági Egyesülete („Bauernverein”) szegedi nevelőintézete és az egyesület nemzetiségi jellegű tevékenysége tárgyában¹

A

1903 febr. 28

Széll Kálmán miniszterelnök átírata Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszterhez a „Bauernverein” (Délvidéki Földművelők Gazdasági Egyesülete) szegedi nevelőintézetének irányzata ügyében²

VKM eln. 1904: 1573 (903/1903)

Magyar királyi miniszterelnök

245
M.E. I.

Nagyméltóságú Miniszter Úr!

Megnyugvással értesültem Nagyméltóságod múlt évi december hó 11-én 4233. sz. a. kelt becses átiratából arról, hogy a „Délvidéki Földművelők Gazdasági Egyesülete” által Szegeden fenntartott fiúnevelő-intézet hazafiassága ellen felhozott vádak alaptalanok.

Midőn fenti becses átiratával rendelkezésemre bocsátott mellékleteket, köszönetem nyilvánítása mellett — visszazárom, egyúttal felkérem Nagyméltóságodat, méltóztassék ezen intézet működését a jövőben is különös figyelmére méltatni, mert az olyan internátusok, ahol tömegesebben neveltetnek idegen ajkú gyermekek, könnyen ki vannak téve annak a veszélynek, hogy hazafias magatartásukban előnytelen változás álljon be.

Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletem őszinte nyilvánítását.

Budapest, 1903. évi február hó 28-án

Széll s. k.

¹ Az ügy előzményeire von. l. az iratokhoz mellékelve Széll miniszterelnök Wlassics vallás- és közoktatásügyi miniszterhez intézett, 1902 szept. 6-i átiratát és Kállay Albert szegedi főispán 1902 nov. 26-i jelentését Wlassicshoz. Előbbiben a temesvári posta és távirda főigazgatója jelentése alapján Széll közli, hogy az intézetet Frecot, Blaskovics Ferenc országgyűlési képviselő és Kraushaar, a Bauernverein titkára, mindhárom az egyesület ügyintézői, alapították, és Blaskovics az intézettel kapcsolatban kijelentette: „ebben a konviktusban” nem magyarosítanak: . . . = magyarul csak tanítanak.” Kállay szegedi főispán említett jelentése részletesen foglalkozik az intézet működésével, és megállapítja: „a konviktusi növendékek nevelésének iránya ellen a szóban levő érdekek [é. magyarosodás] szempontjából, semminemű észrevétel nem tehető.” (VKM eln. 1904: 1573 (3369/902 és 4233/902.)

² A közölt irat 1956 őszén a VKM levéltári anyagának kiegészékor elpusztult.